

SOTSIAALMINISTEERIUM

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 22.10.2024 nr 8-1/7554-1,
JUM/24-1062/-1K/
Meie 21.11.2024 nr 1.2-3/2670-3

Vastuskiri HKMS eelnõule

Lugupeetud minister

Täname, et olete esitanud kooskõlastamiseks halduskohtumenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse tõhustamine). Esitame eelnõule kaks olulist märkust ning saame kooskõlastada eelnõu üksnes nendega arvestamisel.

1. Eelnõu §-ga 14 muudetakse riikliku pensionikindlustuse seadust andes Sotsiaalkindlustusametile õiguse tuvastada pensioni määramise aluseks olevaid avalik-õigusliku suhte tingimusi. Leiame, et sellise õiguse panemine kellelegi teisele kui kohtule, ei ole õigustatud.

Sätte eesmärgiks on, et Sotsiaalkindlustusamet hakkaks tuvastama avalik-õiguslikke tingimusi mh soodustingimustel vanaduspensionide ja väljateenitud aastate pensionide seaduse (edaspidi sooduspensionid) alusel. Taoline protsess on muutunud aastatega aina keerukamaks ning aina raskem on kindlaks teha fakte, kas isik töötas sooduspensionini õigust omaval ameti- või töökohal või mitte.

Pensionistaaži tõendamine on protsess, mille tulemina võib tekkida õigus sooduspensionile, mida määratakse pensionitaotlejale üldreeglina 10-5 aastat enne vanaduspensioniga. Sooduspensione makstakse eluaegselt ning seetõttu tuleb pidada otstarbekaks, et avalik-õiguslikku suhet tõendab kohtuvõim. Vastasel juhul võivad tekkida põhjendamatud pikaajased kulutused pensionite eelarvele.

Kui avalik-õigusliku suhte tuvastamine oleks Sotsiaalkindlustusameti ülesanne, siis võib eeldada, et järjest rohkem pensioni taotlejaid pöörduv kergekäelisemalt Sotsiaalkindlustusametisse. Inimeste austus kohtuvõimu vastu on suurem, kohtumenetlus on kallim ning kohtusse pöördatakse tõenäoliselt asjaoludel, mil inimese töötingimused vastavad sooduspensionile õigust andvale kutsealale ja ametikohale, kuid puuduvad vastavad dokumendid.

Samuti suureneb Sotsiaalkindlustusameti töökoormus sellise ülesande täitmisega ning selleks oleks vaja juurde vähemalt kahte teenistujat. Juhime tähelepanu, et riigis toimuvate kärbeta tõttu on amet pidanud inimesi koondama ning ei ole mõistlik pärast seda ametile ülesandeid lisada.

Samuti oleks Sotsiaalkindlustusametil vajalik ülesande täitmiseks kaasata eksperte ning sellega kaasnevad kulud, mida ei ole eelnõu mõjuanalüüsis ega kulude peatükis ette nähtud.

2. Eelnõu §-ga 15 muudetakse vangistuseseadust nii, et kinnipeetavate vaidlused tervishoiuteenuse osutajatega ehk tervishoiuteenuse osutamisega oleksid halduskohtute pädevuses.

Selgitame, et tervishoiuteenuse osutamine on käsundusleping või käsundita asjaajamine võlaõigusseaduse mõttes. Seega on tegemist igati eraõigusliku vaidlusega, mille andmist halduskohtute pädevusse me otstarbekaks ega õigeks ei pea.

Halduskohtusse pöördumise võimalus on vastuolus 1. novembril jõustunud tervishoiuteenuse osutaja vastutuskindlustuse seaduse põhimõtetega. Kui kinnipeetav ei ole rahul talle osutatud tervishoiuteenuse osutamisega, siis tuleb eelkõige hinnata, kas tegemist on kindlustusjuhtumiga, ning saada kahjuhüvitis sealtkaudu. Vastutuskindlustus on samuti eraõiguslik ning edasise vaidluse korral läheks probleem maakohtusse.

Vähetähtis ei ole ka asjaolu, et halduskohtusse pöördumine on isikule odavam, kui maakohtusse pöördumine. Seega tekiks olukord, kus kinnipeetavatel on lihtsam pöörduda tervishoiuteenuse osutaja vastu kohtusse kui teistel inimestel, kellel tuleb maksta maakohtu tasusid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Riina Sikkut
terviseminister

(allkirjastatud digitaalselt)
Signe Riisalo
sotsiaalkaitseminister

Lisaadressaadid:
Tervisekassa
Sotsiaalkindlustusamet

Susanna Jurs
Susanna.Jurs@sm.ee